

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Σχολή Επιστημών
Υγείας

Πτυχιακή εργασία

**‘ΜΕΛΕΤΗ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ASSQ (AUTISM SPECTRUM
SCREENING QUESTIONNAIRE)’**

Κλαύδια Κυριάκου

Λεμεσός, Μάιος 2022

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Πτυχιακή εργασία

**‘ΜΕΛΕΤΗ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ASSQ (AUTISM SPECTRUM
SCREENING QUESTIONNAIRE)’**

της

Κλαύδιας Κυριάκου

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Κωνσταντίνος Μακρής

Συν Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Δρ. Έλενα Θεοδώρου

Λεμεσός, Μάιος 2022

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Κλάυδια Κυριάκου, 2022

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα όλους όσους βοήθησαν και στήριξαν όλη την προσπάθεια εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας. Είναι αρκετά τα άτομα που συνέβαλαν καθόλη την διάρκεια της διεξαγωγής της συγκεκριμένης μελέτης μέχρι τώρα και συνεχίζουν να το κάνουν αφού η έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί και θα συνεχίσει μέχρι να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της πτυχιακής μου εργασίας Δρ Κωνσταντίνο Μακρή για την βοήθεια και καθοδήγηση όλο αυτό το διάστημα και την συν επιβλέπουσα καθηγήτρια Δρ. Έλενα Θεοδώρου για την βοήθεια της στην διεξαγωγή της έρευνας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω στις ερευνήτριες του Διεθνές Ινστιτούτου Κύπρου για την Περιβαλλοντική και Δημόσια υγεία του ΤΕΠΑΚ, Κορίνα Κωνσταντίνου και Χριστίνα Ξένη για την πολύτιμη βοήθεια και στήριξη τους στην οργάνωση και διεξαγωγή της έρευνας. Επίσης ευχαριστώ όλους τους επιστήμονες υγείας που στήριξαν την προσπάθεια αυτή. Ολοκληρώνοντας δεν θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω τους δικούς μου ανθρώπους, την οικογένεια και τους φίλους μου που ήταν και είναι δίπλα μου στηρίζοντας κάθε μου προσπάθεια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η ικανότητα προσαρμογής των παιδιών στις απρόσμενες καθημερινές αλλαγές, στα διάφορα περιβάλλοντα όπως και η κατάλληλη ανταπόκρισή τους στις καθημερινές συνθήκες αποτελούν απαραίτητες δεξιότητες της συμπεριφοράς τους. Στα περισσότερα παιδιά οι δεξιότητες αυτές εμφανίζονται απρόσκοπτα ενώ σε κάποια άλλα όχι. Αυτά τα παιδιά μπορεί να παρουσιάζουν Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ). Η πρόωμη ανίχνευση και παρέμβαση μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην βελτίωση των κλινικών συμπτωμάτων των παιδιών. Υπάρχουν αρκετά εργαλεία ΔΑΦ διαθέσιμα όμως δεν έχουν επικυρωθεί σε ελληνόφωνο πληθυσμό, ένα απο αυτά είναι και το εργαλείο ASSQ. Ταυτόχρονα, σημαντικό ρόλο στην παθογένεια της ΔΑΦ παίζουν και οι περιβαλλοντικοί και γενετικοί παράγοντες ρίσκου υγείας (Cheroni et al.,2020).

Σκοπός: Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην επικύρωση του ανιχνευτικού εργαλείου ASSQ στην Κύπρο, για να ανίχνευει παιδιά με υψηλό ρίσκο για πιθανή διάγνωση τους με ΔΑΦ με βάση το υπάρχον διαγνωστικό εργαλείο Autism Diagnostic Observation Schedule (ADOS). Όπως επίσης την ανίχνευση μοριακών βιοδεικτών έκθεσης και βιολογικής απόκρισης, που πιθανών να εμπλέκονται με το υψηλότερο σκορ σύμφωνα με τα δύο εργαλεία.

Μεθοδολογία: Στη μελέτη στρατολογήθηκαν απο τρία εξειδικευμένα κέντρα της Κύπρου και απο δημοσιεύσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, γονείς με παιδιά ηλικίας 5-12 ετών που διαμένουν μόνιμα στη χώρα τουλάχιστον τα τελευταία 3 χρόνια. Τα οποία ανήκουν σε μια απο τις ακόλουθες κατηγορίες, i) με κλινική διάγνωση ΔΑΦ, ii) με ηπιότερα χαρακτηριστικά διαταραχών επικοινωνίας και iii) τυπικής ανάπτυξης. Οι γονείς κλήθηκαν να συμπληρώσουν δύο ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια το ASSQ, ένα για τον τρόπο ζωής του παιδιού και να προσκομήσουν πρώτα πρωινά ούρα των παιδιών τους. Για λόγους επικύρωσης του ASSQ θα γίνει η χορήγηση του εργαλείου ADOS-2 σε όλα τα παιδιά. Στην μελέτη υπήρξε μόνο μία συμμετοχή, η οποία δεν ολοκληρώθηκε.

Αποτελέσματα: Στο διάστημα των δύο εβδομάδων υπήρξαν (n=7) πιθανοί συμμετέχοντες από τους οποίους οι (n=3) δεν πληρούσαν τα κριτήρια εισδοχής. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες (n=4) που πληρούσαν τα κριτήρια, μέχρι στιγμής μόνο (n=1) γονέας συμπλήρωσε το πρώτο ερωτηματολόγιο ASSQ με σκορ ίσο με 25, η

συμμετοχή του όμως δεν έχει ολοκληρωθεί. Η έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι στιγμής για να υπάρξουν αποτελέσματα.

Συμπεράσματα: Για να επιτευχθεί η επικύρωση χρειάζεται ένας ικανοποιητικός αριθμός συμμετεχόντων. Η ερευνητική ομάδα έχει ορίσει ως ικανοποιητικό δείγμα σύμφωνα με τα δείγματα άλλων παρόμοιων ερευνών σε άλλες χώρες το εξής, N=180 από το οποίο (n=40) θα είναι παιδιά με διάγνωση ΔΑΦ, (n=40) με άλλη νευρολογική διαταραχή και (n=100) παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Χρειάζεται περισσότερος χρόνος για να επιτευχθεί το δείγμα και να ολοκληρωθεί η μελέτη επικύρωσης του ανιχνευτικού ερωτηματολογίου ASSQ στην Κύπρο.

Λέξεις κλειδιά: Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), Επικύρωση, ASSQ, ADOS.

ABSTRACT

Introduction: The ability of children to adapt to unexpected daily changes, in different environments as well as their appropriate response to everyday conditions are key behavioral skills. These children may have Autism Spectrum Disorder (ASD). Early detection and intervention can contribute significantly to the improvement of clinical symptoms in children. There are several tools ASD available but have not been validated in the Greek-speaking population, one of them is the ASSQ. At the same time, both environmental and genetic determinants of ASD have been implicated with the disease pathogenesis (Cheroni et al., 2020)

Purpose: The objectives of this study will be to: i) validate the Greek version of the ASSQ questionnaire against that of a gold standard ASD diagnostic tool, like the ADOS and ii) assess the association between ASSQ and ADOS scores with biomarkers of oxidative damage and relevant environmental chemical exposures.

Methodology: At the study population include children aged 5-12 years old receiving consultation or treatment for various communication disorders at specialized centers of Cyprus. From these centers, children for groups i and ii will be recruited; children for group iii will be randomly recruited from door to door and online postings of a flyer. The study groups will be three: i) children clinically diagnosed with ASD, ii) children without ASD but with other milder features of communication disorder and iii) a control group of healthy children recruited from the community. Confirmation of absence of a disorder will be confirmed with taking both ADOS and ASSQ tests.

Results: During the two weeks there were (n = 7) potential participants from whom (n = 3) did not meet the admission criteria. Of the other participants (n = 4) who met the criteria, so far only (n = 1) parent completed the first ASSQ questionnaire with a score of 25, but the participation has not been completed. The research has not been completed so far so we don't have for results yet.

Conclusions: A sufficient number of participants is needed to validate. The research team has defined as satisfactory sample according to the samples of other similar studies in other countries the following, N = 180 of which (n = 40) will be children diagnosed with ASD, (n = 40) with another neurological disorder and (n = 100) children of normal

development. More time is needed to reach the sample and complete the validation study of the ASSQ detection questionnaire in Cyprus.

Keywords: Autism Spectrum Disorders (ASD), Validation, ASSQ, ADOS.